

Praktikrapport

Praktikplats:

Sveriges ambassad i Riyadh, Saudiarabien

Collector Road B, Diplomatic Quarters

P.O. Box 94382

Riyadh 11693, Saudi Arabia

Praktikperiod och omfång:

22 augusti, 2010 – 3 januari, 2011 (Heltid)

Handledare:

Joachim Bergström

Ambassadråd

joachim.bergstrom@foreign.ministry.se

+966-504-153-026

Beskrivning av ambassaden

Sveriges ambassad i Riyadh är en del av den svenska utrikesförvaltningen.

Ambassaden täcker förutom Saudiarabien även Jemen, Oman och Kuwait. På ambassaden tjänstgör normalt fem utsända medarbetare samt en deltidsplacerad försvarsattaché. Utöver den svenska personalen finns åtta lokalanställda inklusive översättare, viseringsassistenter och chaufförer. Svenska exportrådet har ett integrerat kontor på ambassaden med utsänd samt lokalanställd personal.

Ambassaden arbetar med en mängd olika områden inklusive konsulärt arbete, viseringar, politisk rapportering samt främjande. Svenskkolonin i Saudiarabien uppgår till cirka 600 personer varav omkring 400 är bosatta i Riyadh. Ambassaden är en mycket aktiv utlandsmyndighet som varje år anordnar många arrangemang – såväl kulturella som handelsfrämjande. Saudiarabien är Sveriges största exportmarknad i Mellanöstern. Svenska företag har länge varit verksamma i landet och handeln

länderna emellan har stor utvecklingspotential. Under hösten 2010 fick ambassaden sin första utsända ekonomiska främjare.

Arbetsuppgifter

Jag har varit verksam vid den politiska avdelningen på ambassaden. Arbetet har främst bestått i löpande bevakning och rapportering av aktuella händelser *ad hoc*. Utöver detta har jag även arbetat med mer analyserande uppgifter inom områden som mänskliga rättigheter, förändringar i de politiska institutionerna samt trender i det saudiska samhället. Vi har varit två praktikanter med liknande arbetsuppgifter. Internt har vi haft en ämnesuppdelning oss emellan som passat våra respektive profiler. Ambassaden försåg mig med ett arbetsrum, egen mobiltelefon samt upptryckta visitkort. Jag har tillåtits låna chaufför från ambassaden i arbetet samt bil utanför arbetstid.

De längre rapporterna jag skrivit åt ambassaden inkluderar ämnen som framväxten av nationalism i Saudiarabien samt spänningen mellan religion och stat, Saudiarabiens politiska och ekonomiska förbindelser med Turkiet och ökningen av livsstilssjukdomar som diabetes och övervikt bland saudiska ungdomar. Arbetet har varit upplagt som sådant att jag själv fått planera genomförandet och välja mina källor. Ambassadören och ambassadrådet har bistått med kontakter i den mån jag själv inte funnit vad jag letat efter. Under terminens gång har jag träffat diplomater, regeringsföreträdare, journalister och sakkunniga för att göra interjuver och söka fakta.

Mitt enskilt största projekt har varit utrikesdepartementets rapporter om tillståndet för mänskliga rättigheter i världen 2010. De färdiga rapporterna kommer våren 2011 att publiceras på webbplatsen www.manskligarattigheter.se inom ramen för regeringens arbete med mänskliga rättigheter. Det var mitt ansvar att rapportera om Saudiarabien och Oman. Jag fick i arbetet själv göra upp en tidsplan för hur jag skulle gå tillväga.

För rapporten om Oman planerade och genomförde jag ensam en tredagars resa till den omanska huvudstaden Muscat 7-10 november, där ambassaden stod för kostnaderna. På plats hade jag möten med diplomater, journalister samt företrädare

för frivilligorganisationer. Utöver mitt arbete med mänskliga rättigheter utförde jag åt ambassaden ett konsulärt besök av en häktad svensk medborgare i Muscat med efterföljande rapportering till utrikesdepartementets konsulära avdelning i Stockholm.

Jag har deltagit i regelbundna möten med de andra nordiska ambassaderna där vi har diskuterat aktuella politiska händelser samt delgivit varandra rapporter vi skrivit. Dessutom har jag arbetat med mänskliga rättigheter i samarbete med de andra 16 ambassaderna från Europeiska unionens (EU) medlemsstater. Jag har bland annat varit part i granskningen av EU-representationens rapport om mänskliga rättigheter i Saudiarabien 2010.

Utöver politisk rapportering har jag arbetat med diverse administrativa arbetsuppgifter. På en liten ambassad är en strikt arbetsuppdelning inte praktisk och alla måste vara beredda att hjälpa till när det behövs – även med uppgifter utöver ens eget arbetsområde. Under min tid på ambassaden arbetade jag med två större arrangemang samt som valförrättare i de allmänna valen 2010. Dessutom var jag programansvarig för två besökande forskare från Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) i december. I september anordnade jag tillsammans med min praktikantkollega ett seminarium om nationalism i Saudiarabien med deltagare från ambassader i Riyadh. Även om dessa arbetsuppgifter inte helt faller inom ramen för min statsvetenskapliga utbildning var det ändå lärorikt att organisera arrangemang, ibland för flera hundra deltagare, med alla administrativa delar.

Erfarenheter

Under min tid har jag utvecklat såväl mitt skrivande som kritiska sinnelag. Det krävs en särskild förmåga för att värdera källor, analysera och författa en rapport, ofta under tidspress. Som rapportör ställs man inför frågan vad som är relevant. Till skillnad från akademiska texter där fokus ligger på öppen redogörelse har jag lärt mig att skriva mer utifrån läsarens synvinkel. I jämförelse med andra ambassaders praktikanter i Riyadh har jag haft ett stort mått av självständighet vilket har varit stimulerande för mig. Även om frustrationen ibland varit stor över uteblivna möten eller sena kvällar på kontoret med texter som till synes aldrig blir klara. Det är inte alltid jag känt att en uppgift givit något specifikt av nytta men som helhet kan jag känna att jag utvecklats.

Att leva i Saudiarabien har varit en personlig upplevelse och ett stort miljöombyte. Ambassaden har bistått med bostad inom ambassadens murar. Rörelsefriheten i en stad helt utan kollektivtrafik har bitvis varit begränsad men ändå lättare än vad jag befarade. Att tillgodogöra sig ett annat lands sociala koder och förhållningssätt till officiella personer har varit en god erfarenhet.

Arbetet på en ambassad har varit ständigt föränderligt och arbetsdagarna har ofta varit oförutsägbara. Med ett stort geografiskt område, fyra olika länder och varierande politisk utveckling fanns alltid något att bevaka. I Oman firade sultanen Qabus fyrtio år på tronen i november. I Kuwait utbröt ytterligare en parlamentarisk kris i december. Säkerhetssituationen i Jemen – regionens fattigaste land – försämrades under hela 2010 vilket genererade ambassaden i Riyadh mer arbete med ett annars ofta glömt sidoackrediteringsland. På grund av den eskalerande utvecklingen (ökad aktivitet av *Al-Qaeda in the Arabian Peninsula* – AQAP samt inbördes konflikter) var ambassaden ofta sysselsatt med rapportering till Stockholm. Ett axplock av händelser i Jemen under hösten 2010 inkluderar en attack mot den brittiske ambassadens andreman i huvudstaden Sana'a, en svensk medborgare som kidnappades och medias rapporter om terrorister som försökte genomföra attacker mot USA med sprängladdningar i flygfraktpaket.

Min åsikt är att man som praktikant tjänar på att komma till en praktikplats väl förberedd. Som student bör man reflektera över vad man önskar få ut av sin tid innan tillträde. Då är ökar möjligheten att själv forma sin praktiktjänstgöring – såväl arbetsuppgifter som handledning. Ibland kunde jag känna mig osäker på vad jag själv ville lära mig och då är risken större att dras in i projekt som inte alltid är vad man tänkt sig.

Reflektioner ur ett statsvetenskapligt perspektiv

Regeringskansliet är en potentiell arbetsgivare för statsvetare och ur den synvinkeln var det givande att få ta del av deras arbete. Genom min tid vid ambassaden har jag fått en liten men praktisk inblick i hur offentligt arbete kan utföras. Arbetet på en mindre utlandsmyndighet skiljer sig säkerligen från den vanliga teknokratiska

uppdelningen av offentlig administration på de sakkunniga departementen i Stockholm. På ambassaden i Riyadh styrs det dagliga arbetet av många olika externa och interna faktorer; en politisk händelse, ett besök eller ett seminarium kräver att resurserna samlas. När något prioriteras för stunden måste alla anställda vara beredda att skifta från sina huvudsakliga arbetsuppgifter.

I mitt arbete inom EU-ländernas samordning har mina studier i europeiska institutioner varit givande. Grundläggande kunskaper i politiska system, teorier om maktindelning och konstitutioner har också hjälpt mig när jag utvärderat reformer och förändringar. Jag har dock främst dragit nytta av den generella kunskapen i att skriva och värdera information dvs. mer verktygen än sakkunskaperna från mina studier.

Förutom intresset att arbeta inom offentlig förvaltning var det intressant att vittna ambassadens arbete ut ett statsvetenskapligt perspektiv, med fokus på hur en utlandsmyndighet som en liten isolerad del av regeringskansliet opererar. Jag upplevde att institutionaliserade normer och personliga preferenser påverkar ambassadens arbete. Ambassader har en stor grad av frihet i vilka projekt de väljer att satsa på samt hur de lägger upp sitt arbete.

Ett exempel där ambassaden haft stor frihet har varit utformandet av det nordiska samarbetet mellan ambassaderna i Riyadh. Enligt skrivelser från Nordiska rådet och utrikesdepartementet uppmanas nordiska utlandsmyndigheter i tredje land att upprätta samarbete – men instruktionerna är ofta vaga. Under hösten 2010 arbetade vi med att konkretisera formerna för detta lösa samarbete. Vi genomförde en gemensam beredskapsövning, hade en arbetslunch varje månad samt delgav varandra rapporter vi producerat. Anledningarna till att utsänd personal väljer att arbeta med nordiska kollegor kan vara flera. Tillsammans är de nordiska länderna överlappande medlemmar i olika organisationer, exempelvis EU och NATO. Komparativt delar de många förutsättningar men skiljer sig likväl ofta i preferenser. Samtliga nordiska länder är exportberoende men varierar i storlek och industrisektorer. Länder som Belgien, Nederländerna, Österrike och många andra medelstora europeiska stater finns också representerade i Riyadh. Trots detta är de formella och informella kontakterna tätare mellan Sverige, Norge, Danmark och Finland som har ambassader i Riyadh. De tre sistnämnda är dessutom lokaliserade bredvid varandra.

Jag finner det intressant att se hur detta samarbete utvecklas och frodas – ofta ur ett sociologiskt institutionellt perspektiv där det redan från början finns en känsla av samhörighet. Det finns till synes en förförståelse där en gemensam världsbild existerar. Det är visserligen sant att de nordiska länderna är kulturellt besläktade och ofta delar en nära språkförståelse – men av detta ska inte dras för stora växlar gällande våra preferenser. I jämförelse med sina nordiska grannar har Sverige en betydligt större koloni av medborgare i landet samt en annan ekonomisk profil.

Ur ett rationellt perspektiv utgör det nordiska samarbetet ett snabbt och enkelt sätt att verifiera och dela information. Språkligt kunde vi läsa och förstå rapporter skrivna på danska och norska. Större EU-stater som Frankrike, Storbritannien och Tyskland har helt andra kanaler i sin nationella diplomati och är därmed inte beroende av ett nära samarbete med andra stater på plats. Detta i kontrast till de mindre nordiska staterna som exempelvis upprätthöll gemensam beredskap under den muslimska pilgrimsfärden *Hajj* då antalet nordiska medborgare i landet trefaldigas för en kort period.

Överlag har tiden på ambassaden givit mig många goda insikter och erfarenheter. Alla ambassadanställda har tagit emot mig väl och delat med sig av sina erfarenheter. Tempot på ambassaden i Riyadh är var ofta intensivt och ambassadören har höga förväntningar på sin personal. Samtidigt levererar ambassaden god service till svenska medborgare, företag andra intressenter och jag är tacksam över att få varit del i detta under hösten 2010.

Riyadh, Saudiarabien

3 januari, 2011